

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

IX

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**



СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

15-16 квітня 2021 року

Матеріали

особливий формат телепередачі, в матеріалах Дмитра Гордона витримано всі журналістські вимоги щодо інтерв'ю.

Список використаних джерел:

1. Котляр С. В., Федоренко В. П. Авторська програма – обличчя вітчизняного телебачення. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія : Аудіовізуальне мистецтво і виробництво. 2018. Вип. 1. С. 5–17.
 2. Венгер І. Авторські програми в контексті комерційного телебачення *Теле-та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 169–175.
 3. Катріч К., Демченко С. Стиль ведучого як вагома складова в авторських програмах формату «трепел-журналістика». *Молодий вчений*. 2015. № 6 (3). С. 132–134.
 4. Гордон – Україна, Россия, Ukraine, Russia (English subs). URL : <https://youtu.be/in7tepc2shg>
 5. Гиркин (Стрелков). Донбасс, МН17, Гаага, ФСБ, полудохлый Путин, Сурков, Божий суд. «ГОРДОН» (2020). URL : https://youtu.be/hf6K6pjK_Yw
 6. В гостях у Гордона. URL : <https://youtube.com/user/vgostyahugordona>
 7. Гордон показав, сколько десятков тысяч долларов в месяц зарабатывает в ютубе URL : https://youtu.be/sh5pZhv_mkk
 8. Надежда Бабкина. «В гостях у Дмитрия Гордона» (2004) URL : <https://youtu.be/rQScg2zD8F4>
 9. Юрий Яковлев. «В гостях у Дмитрия Гордона». 1/2 (2008). URL : <https://youtu.be/yu-9oCELvu8>
- Науковий керівник:* Н. С Подоляка, кандидат наук із соціоціальних комунікацій, доцент кафедри української літератури, методики її навчання та журналістики Ніжинського державного університету

Карина Ведмидера,

студентка Сумського державного університету

ОБРАЗ ВОЛЬОВОЇ ЖІНКИ

У ТВОРАХ КЛИМА ПОЛІЩУКА І МИКОЛИ БАЙКОВА

Проблематика, що стосується жінок, здавна цікавила письменників і науковців. Вона досить різнопланова: особливості жіночих типів, гендерний аспект, феміністичний дискурс. Так, Микола Костомаров та Іван Франко піднімали тему емансипації жінок. Наталя Кобринська та Олена Пчілка дали змогу українській літературі почути «інтелігентний жіночий голос, а разом з ним феміністичну ідею» [4, с. 70]. Дослідниці Соломія Павличко і Віра Агеєва через звернення до модерністських і постмодерністських тенденцій вивчали

феміністичні мотиви, гендерні студії – предмет дослідження Тамари Гундорової.

Заслугує уваги образ сильної, вольової жінки, яка є головною героїнею творів як і російських, так і українських авторів. Дослідженню типу жінки-«амазонки» у малій прозі письменників-емігрантів К. Поліщука, Дмитра Тягнигоре, М. Байкова, І. Сургучова присвячена стаття Ірини Жиленко [3]. Ця тема є малодослідженою, у чому й полягає *актуальність* нашої роботи.

Мета розвідки – методом порівняльного аналізу схарактеризувати образ сильної жінки у творах з документальною основою – «Отаманша Соколовська» Кліма Поліщука та «Тигрица» Миколи Байкова.

У 1921 році у світ вийшла збірка «Червоне марево. Нариси та оповідання з часів революції» яскравого представника української літератури Кліма Поліщука (1891–1937). У ній було надруковане велике оповідання «Отаманша Соколовська» (1920), події якого відбуваються в Україні під час національно-визвольних змагань. Підзаголовок до твору – «Із записної книжки». Автор брав участь у повстанських загонах Соколовських і його надзвичайно захопив «граціозний образ гнучкої, золотоконої, синьоконої» [2] юної дівчини-легенди Олександри Соколовської – отаманші Марусі. Ця історична особа є загадковою, вона й зараз викликає неабияку цікавість істориків, публіцистів [2].

«Думаєте, що мені війна потрібна? Що мені з того? Я жінка ще молода і жити хочу, але що поробиш?.. Все, що тільки було в нас, знищено й пограбовано. А тепер, як бачите, нема кому мене оберігати, а навпаки... я оберігаю...», – говорила Маруся [5, с. 248]. Дівчині було лише 17 років, коли вона стала на захист країни від більшовиків. Історики свідчать, що юна амазонка Саша Соколовська була родом із Житомирщини. Вона пройшла своєрідний ритуал посвячення у козацьке лицарство на вершині Дівич-гори, давнього горбулівського капища. Ставши там отаманом Марусею на чолі повстанського загону із 300 шабель, 700 багнетів, 10 кулеметів та 3-х гармат [2].

У творі Кліма Поліщука Маруся розповідала, що життя змусило її стати отаманшею: «Всі люди, які коло мене, дісталися мені в спадщину після мого

брата, як його замордували червоні. Якийсь час людьми керував батько, але, як і його спіткала та сама доля, тоді вже я мусила взятися за діло» [5, с. 248]. Письменник особисто знав Марусю і висловлювався про неї так: «Я мовчки дивився на її стрункий стан, в сірому захисного кольору платті, на коротко підстрижене волосся і сині, з тасмними вогниками, очі, і не міг вимовити жодного слова... Вона була у чоботях з острогами, в короткій спідниці, синій чумарці, і сірій шапці з червоним шликом, вздовж якого було написано: «Смерть ворогам України!» [2]. Автор захоплювався її хоробрістю, вмінням керувати загоном, обачливістю й спритністю, водночас відмічав і тендітні жіночі якості. Коли вона сідала за фортепіано, «якось принишкла, зігнулася, стала маленькою», такою, якою зустрів її вперше у зимовий вечір, коли дівчина грала «сентиментальний старовинний російський вальс», який його тоді так зворушив [5, с. 247]. Очевидно, що не кожен чоловік, а тим паче жінка, не зможе взяти на себе таку відповідальність, як це зробила Маруся. На сосновому хресті новий отаман Шабатурка написав непафосний некролог: «Тут спить донька України Марійка Соколовська, родом з села Горбулеза, Радомиського повіту (на Київщині). Боролась за право. Загинула від руки зрадника 6 листопада 1919 року. Прохожий, схили голову перед її завчасною могилою!» [2].

Образ сильної жінки змальовував і російський письменник-емігрант Микола Байков (1872–1958). Цей талановитий автор народився в Україні, у місті Києві. Як письменник-натураліст, мав неабияку славу по всьому світу. Його твори друкувалися в Китаї, Японії, Англії, Франції, але ім'я автора було забуте на довгі роки. У 1914 році Байков видав збірку «В горах и лесах Маньчжурии», у якій міститься роман «Тигрица», оснований на реальних подіях. Підзаголовок до твору – «Таежная быль» [1].

Головною героїнею твору є сильна, хоробра жінка Настя. Під час полювання на тигрів її коханий був тяжко поранений та ледь не помер, якби не її спритність. Настя змогла стягти тіло мертвої тигриці з Григорія, зняла із себе весь одяг, що послугував чоловіку за бинти. Але зима давала про себе знати,

тому Настя вирішила нести Григорія на собі. Заради його спасіння, вона обрізала свої довгі коси, з яких зробила тугі мотузки. «Если бы не моя коса – мы бы с ним пропали», – говорила жінка. Наратор зауважував: «Этот подвиг показывает, на что вообще способна слабая телом, но сильная духом женищина!» [1, с. 593].

Герой роману Бобошкін, друг Григорія, теж висловлював своє здивування з того, що змогла вчинити Настя: «Теперь я вижу, Настасья, что ты, хотя и баба, но молодец и настоящий герой!» [1, с. 594]. Він схвильовано розповідав про мужню жінку: «Ведь-вот, поди ж ты! Говорят, женщина существо слабое, а то, что сделала Настасья, сделает не всякий мужик! А почему? Да потому, что у неё душа большая и сильная, а у кого душа маленькая, тот большего дела не сделает!». Бобошкін зізнавався, що не любить жінок, але «...Настасья не в счёт, с её душой ей надо было родиться мужиком!» [1, с. 600].

Поруч з мужніми якостями Насті автор описує її як гарну господиню. У неї на столі завжди було, що поїсти. Вона незмінно вставала раніше за всіх, щоб приготувати тигроловам сніданок, обід, вечерю. Як хранителька домашнього вогнища, вона створювала затишок, облаштовувала оселю, виховувала дітей. Навіть маленьке сліпе тигреня, яке було голодне, вона годувала груддю: «Взяв малыша, Настя прижала его к своей груди, и у неё, как молния, блеснула мысль: «Зачем же водой, когда я могу дать ему своего молока!» [1, с. 676]. Коли вождь озброєних банд, що діяли в Маньчжурії, дізнався про це, сказав: «Теперь я вижу, что жена Григория действительно героиня, достойная своего мужа!» [1, с. 676].

Отже, в оповіданні Кліма Поліщука і романі Миколи Байкова, заснованих на реальних подіях, спільним є тип сильної мужньої жінки – справжньої амазонки. Ці тендітні, сентиментальні жінки у вирішальний час стають на захист своєї країни, як Олександра Соколовська, або з останніх сил рятують коханого, як це зробила Настя. Жінки вражають своєю мужністю і великою душею. Поліщук і Байков порівнюють їхні якості з чоловічими, але не

забувають і про жіночність, бо не кожен чоловік може стояти поруч з цими жінками-амазонками.

Список використаних джерел:

1. Байков Н. А. В лесах и горах Маньчжурии: очерки; Тигрица: повесть. Владивосток: Рубеж, 2011. 736 с.
 2. Гонський В. Час воїнів. Олександра Соколовська – отаман Маруся. *Історична правда*. 2011. 26 січня. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2011/01/26/18551/> (дата звернення: 01.04.2021).
 3. Жиленко І. Р. Жінка-амазонка в малій прозі українських та російських письменників першої хвилі еміграції. *IX Міжнародний конгрес україністів. Літературознавство: збірник наук. ст.* (До 100-річчя Національної Академії наук України). Київ, 2018. С. 100–108.
 4. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ: Либідь, 1999. 447 с.
 5. Поліщук К. Вибрані твори. Київ: Смолоскип, 2008. 704 с.
- Науковий керівник:* І. Р. Жиленко, доктор філологічних наук, доцент кафедри журналістики та філології Сумського державного університету

Зореслава Шеденко,

студентка Сумського державного університету

ЖУРНАЛІСТСЬКА СПІЛЬНОТА ЯК НОВА СОЦІАЛЬНА ГРУПА: ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Актуальність дослідження обумовлена стрімким зростанням інформаційних потоків, створенням великих спільнот у віртуальному просторі, які співіснують і комунікують між собою виходячи за межі метанарративів, що релятивізують як процеси верифікації, так і моральні настанови й вимоги. Виходячи з вищезазначеного, *метою* дослідження є виявлення ознак сучасних соціальних спільнот взагалі та журналістської спільноти зокрема. Реалізація цієї мети потребує вирішення наступних *завдань*: з'ясувати особливості формування соціальних спільнот сучасності; виявити специфіку функціонування журналістської спільноти; виокремити способи та методи